

## Edamse joden krijgen gezicht in: 'Rachel's kinderen, joodse inwoners Edam 1937-1945'

In de jaren zestig werd in Edam een joods monument opgericht. Een monument zonder namen, zelfs zonder expliciete aanduiding dat het hier ging om de herdenking van Edamse slachtoffers van de Holocaust. 'Rachel beweent haar kinderen' staat op het monument te lezen. Maar wie waren die slachtoffers? Op 1 mei verschijnt er een bijzonder boekje over de geschiedenis van de joodse inwoners van Edam in de periode 1937-1945. Erik Besseling, docent politicologie aan de universiteit van Amsterdam, schreef een indringend verhaal over deze mensen die hun laatste geluk en vrijheid vonden in Edam, in het Jonkerlaantje, aan de Voorhaven, in de Grote Kerkstraat. Hen trof een vreselijk ongeluk. Dit boekje vormt een eerbetoon aan de Edamse joden, voordat zij in de concentratiekampen werden omgebracht.

Heel weinig was bekend van de joodse inwoners die rond de periode 1937-1945 in Edam woonachtig waren. De deportatie van de joodse inwoners in Edam had zich in alle stilte in 1942 en 1943 voltrokken. Met de oprichting van het joods monument aan het Oorgat bleef die stilte in zekere zin bestaan: de namen van degenen die geëerd werden, waren onbekend.

### Ooggetuigen

Erik Besseling, opgegroeid in Edam en woonachtig in Amsterdam, startte een onderzoek naar aanleiding van een initiatief van de Edammers Ger



■ Peter Kaufmann voor het huis van zijn ouders aan het Jonkerlaantje

Gobbes en Gerrit Conijn. Zij staan aan de basis van de komst van een gedenksteen op de joodse begraafplaats met de namen van de inwoners van Edam die in de concentratiekampen zijn omgebracht. Besseling onderzocht archieven, praatte met (oog)getuigen en verdiepte zich in relevante documentatie.

### Ondernemers

Aan de hand van dit onderzoek ontstond een indrukwekkend boekwerk (44 pagina's) over de Edamse joden. Familiefoto's in Edam, persoonlijke briefjes vanuit het doorgangskamp Westerbork en unieke portretten van de president-directeur van de 'paardenhaarfabriek' ENKEV te Volendam, Ludwig Kaufmann en zijn gezin, en de oprichter van koperwarenfabriek de NOHOL, Alfred Levy.

'Rachel's kinderen' eindigt met een overzicht van de joden uit Edam die omkwamen in Auschwitz, Sobibor, Bergen-Belsen, Warschau of elders in Midden-Europa.

*'Zo zegt de Here: Hoor, te Rama klinkt een klacht, bitter geweest: Rachel weent om haar kinderen, zij weigert zich te laten troosten over haar kinderen, omdat er geen meer is'. Jeremia 31:15.*

'Rachel's kinderen, joodse inwoners in Edam 1937-1945' van Erik Besseling is vanaf 1 mei verkrijgbaar bij Primera Hartje Edam, Spui 9, en Markee Boek & Kantoor, Hoogstraat 8. Kosten €9,95. Voor bestellingen via uitgeverij de Stad komt hier € 3,- aan verzendkosten per zending bij. Uitgeverij De Stad, Grote Kerkstraat 24b, 1135 BD Edam. Telefoon 0299-315 370.